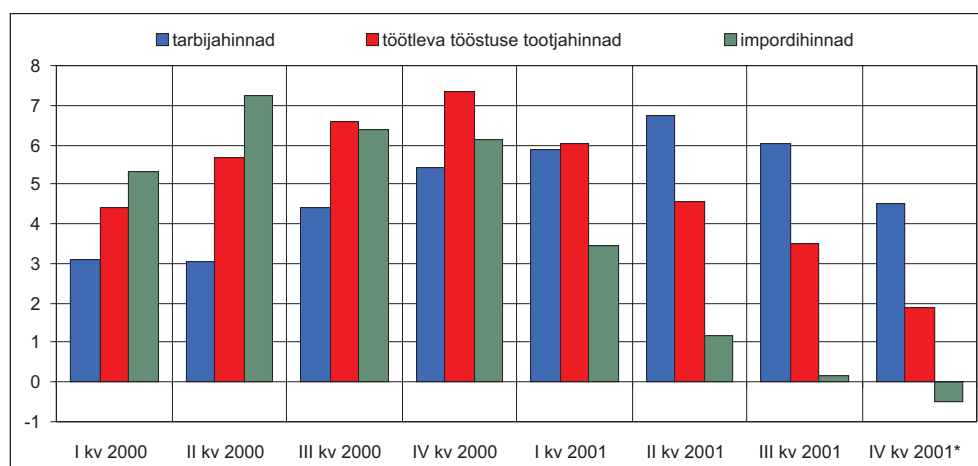

III INFLATSIOON

Hindade üldine areng

Inflatsiooni arengutendentsid 2001. aastal on tüüpiline näide väikese avatud majanduse reageerimisest väliskeskkonnas toimuvatele šokkidele – aasta alguses leidis aset välisteguritest tingitud hindade kasvutempo märkimisväärne kiirenemine, aga alates III kvartalist hakkas välise hinnasurve vaibumisel aeglustuma hinnakasv ka Eestis.

Inflatsiooni hindamiseks enimkasutatav indikaator – **tarbijahinna kasv** – alanes III kvartalis pärast vahepealset kõrgperioodi taas I kvartali tasemeni (ligi 6% võrreldes eelmise aasta sama ajaga; vt joonis 3.1). Lisaks THLile viitavad hinnakasvu aeglustumisele ka **tootja-** ja **töötleva tööstuse hinnaindeksid**, mis on viimase aasta jooksul langenud oma vahepealselt tipptasemelt 6,3%lt ja 7,3%lt vastavalt 4,4%ni ja 3,5%ni. Suure tõenäosusega jätkub selline areng nii tarbija- kui tootjahindade osas ka lähikuudel. Tootjahindade peamine erinevus tarbijahindadest seisneb otsesemas reageerimises välisšokkidele, mistõttu tootjahindade kasvutempo muutused ennetavad tarbijahindade omi.

Joonis 3.1. Eesti hindade aastakasv (%)

* prognoos

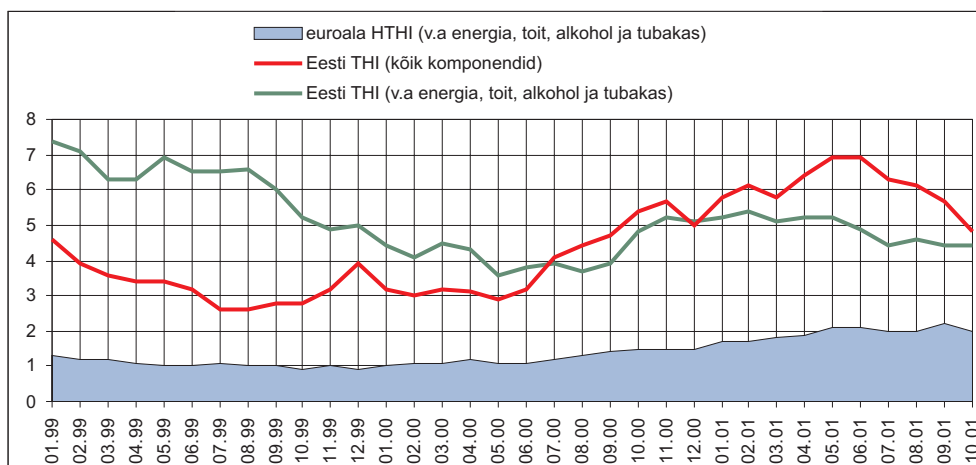
Kõige enam viitab inflatsioonitempo aeglustumise seotusele välisteguritega **impordihindade** kasvu muutus. Impordihinnad peegeldavad esimesena väliskeskkonna muutusi ning III kvartalis aeglustus nende kasv II kvartali 7,3%lt 0,2%ni, kusjuures septembris oli aastakasvu näitaja negatiivne. Viimatimainitud asjaolu viitab võimalusele, et kordub 1999. aasta deflatsiooni-stsenaarium.

Tarbijahinna kasvu ootuspärane aeglustumine

Aastane tarbijahindade kasvumäär alanes oktoobris septembri 5,7%lt 4,8%le. Eesti ja euroala inflatsioonimäära vahe vähenes seega märkimisväärselt. 2001. a esimese üheksa kuu jooksul

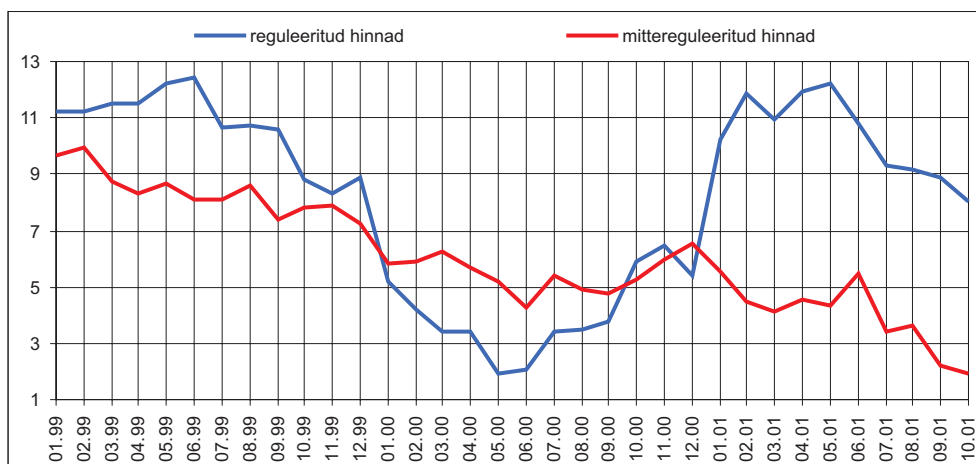
ületas hinnakasv Eestis eurotsooni vastavat näitajat püsivalt rohkem kui kolme protsendipunkti võrra. **Erinevuse vähenemine oktoobris 2,4 protsendipunkti** näitab Eesti inflatsiooni-tempo lähenemist pikaajalisele tasakaalutasele.

Nagu kevadel inflatsioonitempo kiirenemise ajal, peegeldas ka seekordne aeglustumine pärast mai-juuni hinnatõusu tippu (6,9%) suures osas välistegurite muutumist. Kütusehindade alanemist ning toiduhindade kasvu aeglustumist maailmaturul järgisid sügisel ka Eesti hinnad (vt joonis 3.2). Tarbijahinnaindeksi komponentanalüüsist selgus, et hinnakasvu aeglustumine oktoobris III kvartali 6,0%lt 4,8%-ni oli 0,4 protsendipunkti ulatuses tingitud **toiduainete** hinnatõusu aeglustumisest ning 0,5 pp ulatuses **mootorikütuse odavnemisest**. Muude hindade muudud olid väiksemad.

Joonis 3.2. Eesti ja euroala tarbijahindade aastakasv (%)

Kuigi koos välisteguritest tingitud hinnatõusu vaibumisega aeglustus ka **sisemaiste teenuste** hindade kasv, võib reguleeritud ja mittereguleeritud hindade kasvutempo säiliv disproportsioon hakata muutunud majandusoludes üha enam probleeme tekitama (vt joonis 3.3). Vähenevat sisenõudlust peegeldava suletud sektori mittereguleeritud hindade jätkuva disinflatsiooni taustal (oktoobris oli hindade aastakasv ainult 1,9%) võib reguleeritud hindade ligi 8%-line kasv lükata sisenõudluse taastumise kaugemale tulevikku.

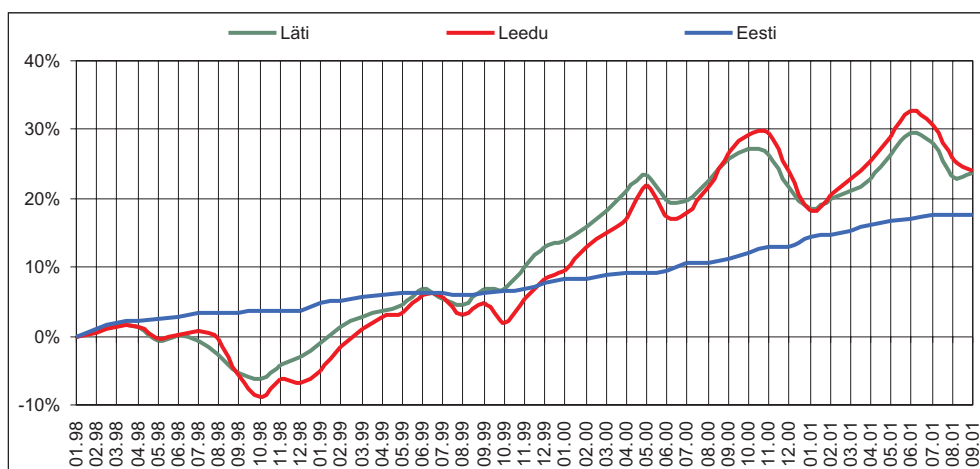

Joonis 3.3. Suletud sektori 12 kuu hinnakasv (%)

Kokkuvõttes soosivad nii välistegurid kui ka sisenõudlus tarbijahindade kasvutempo edasist aeglustumist, probleemiks võib aga kujuneda reguleeritud hindade liigkiire tõstmine. Eesti tootmissisendite (palgad, suletud sektori hinnad) ja väljundite (töötlev tööstus, eksport) hinnakasvude erinevuse pikaajaline suurenemine võib kaugemas perspektiivis vähendada eksporttoodangu kasumlikkust.

Eesti soodne konkurentsipositsioon

Septembrile eelnenud ligi poolteise aasta jooksul koges Eesti (vaatamata kõrgele inflatsiooni-tasemele) krooni reaalkursi langust, eelkõige tänu krooni nominaalkursi alanemisele Ameerika dollari suhtes. Nimetatud perioodil oli Eesti kroonides väljendatud hinnakasv Eestis märkimis-väärselt väiksem kui Lätis ja Leedus (vt joonis 3.4).

Joonis 3.4. Eesti kroonides väljendatud tarbijahindade aastakasv

Seetõttu ei halvendanud 2001. a septembris toimunud krooni reaalkursi 5%line tõus oluliselt Eesti soodsat positsiooni hinnakonkurents. Kahjuks raskendab välisnõudluse vähenemine võimalust krooni langenud reaalkursist tingitud konkurentsieelist kasutada.